

ЕФЕКТИВНІ НАВИЧКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Свинаренко Т.І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва
Донбаської державної машинобудівної академії
м. Краматорськ, Україна*

Виклики сучасного світу змінюють наш спосіб життя, спілкування, мислення, бачення майбутнього і розуміння добробуту. У мінливому і тісно взаємопов'язаному світі кожна людина потребує широкого спектра навичок і компетенцій. Відповідно до соціальних прав, встановлених Європейським Союзом, кожна людина має право на якісну та інклюзивну освіту, базове навчання та навчання протягом усього життя, щоб набувати і підтримувати навички, які дають змогу брати повноцінну участь у житті суспільства та успішно адаптуватися до змін на ринку праці [4].

Зміни у сучасному світі вимагають реформування вищої освіти, потребують якісних змін в організації освітнього процесу, з орієнтацією його на поєднання традицій та інновацій в освіті, на підготовку кваліфікованого конкурентоспроможного фахівця для сучасного ринку праці.

Сучасний ринок праці потребує не просто фахівця – професіонала власної справи, що володіє комплексом професійних знань та практичних навичок, але й здатним швидко адаптуватися до умов, що змінюються, приймати виважені та обґрунтовані рішення в умовах невизначеності, налагоджувати ефективні міжособистісні комунікації з колегами, керівництвом, партнерами, вирішувати конфліктні ситуації, проявляти емпатію, виявляти лідерські якості та здатність брати на себе відповідальність, раціональне організовувати робочий час та власне життя тощо [7].

Як свідчать сучасні дослідження в соціології, психології, економіці та педагогії, саме такі якості та навички, поряд з іншими рівними умовами (зокрема і однаковим рівнем професіоналізму, професійної кваліфікації) визначають успіх фахівця в професійній діяльності та реалізації людини в особистому і суспільному житті. Таки ефективні навички об'єднуються поняттям «Soft skills» (універсальні, або м'які навички).

Під м'якими навичками розуміють соціальні навички, які не асоціюються з конкретними професіями. Вони являють собою комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою діяльності [1].

Отже, вважається, що такі соціальні навички необхідні для успішного функціонування в соціумі взагалі та універсальні для всіх професій.

Питання формування soft skills під час отримання здобувачами вищої освіти стало актуальним в останні кілька десятиліть, та в останні кілька років значення цих питань постійно зростає. Це обумовило впровадження у світові системи освіти компетентнісного підходу до організації освітнього процесу. Ключовою відмінністю компетентнісного підходу від розповсюджених механізмів накопичування знань, умінь та навичок є орієнтація на формування у людини, яка навчається, здатності практично діяти. За таких умов якісна професійна освіта має забезпечувати формування сукупності інтегрованих знань, умінь та якостей особистості – професійну компетентність фахівця.

Зокрема, відповідно до вимог, що ставляться до сучасного фахівця, зазначених у міжнародному проєкті Європейської комісії Tuning Educational Structures in Europe, компетентнісний підхід вважається основою розробки стандартів вищої освіти в Україні [2].

У Національній рамці кваліфікацій, яка є одним із основоположних документів, що визначають вимоги до фахівця, також надається перелік загальних компетентностей, які мають у нього сформуватися, поряд з інтегральними та спеціальними (фаховими) компетентностями.

Сучасний порядок акредитації освітніх програм, що реалізується в межах повноважень та діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, значну увагу приділяє можливості отримання здобувачами освіти soft skills, а також тим дисциплінам, методам і формам навчання, які для цього використовуються та їх ефективності [3].

Відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, обов'язково оцінюються можливості набуття здобувачами вищої освіти навичок soft skills [6].

Дослідження сутності, складу і ролі м'яких навичок у формуванні сучасного фахівця свідчать про різноманітність підходів до визначення складових soft skills, до переліку найважливіших м'яких або соціальних навичок на сучасному етапі в цілому, на ринку праці, або ж для різних професій та посад.

розроблення стандартів вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf> (дата звернення: 03.05.2023).

3. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Офіційний сайт. URL: <https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2023).

4. Нова парадигма освіти у глобальному світі. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53> (дата звернення: 04.05.2023).

5. Освіта на основі життєвих навичок. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53> (дата звернення: 02.05.2023).

6. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти набуттю здобувачами освіти. Наказ МОН України № 977 від 11.07.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text> (дата звернення: 03.05.2023).

7. Чухно І.А. Формування soft skills як складова якісної підготовки студентів медичних ЗВО в сучасних умовах. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/29304>

8. SOFT SKILLS. М'які навички для успішної кар'єри майбутнього URL: <https://taslife.com.ua/blog/soft-skills> (дата звернення: 05.05.2023).